

Kvetoslava Matlovičová¹

Peter Mocák²

Ján Andrejko³

OBJEKTÍVNA A SUBJEKTÍVNA DIMENZIA STAVU KRIMINALITY NA ÚZEMÍ MESTA PREŠOV

Abstract:

Predkladaný príspevok sa pokúša poukázať na dôležitosť štúdia subjektívnej dimenzie (percepce) kriminality. Súvisí to s diskrepanciou medzi jej objektívnou dimenziou (reálnym stavom) a subjektívnym obrazom u oslovených respondentov na príklade empirických zisťovaní v meste Prešov, realizovaných v roku 2007 a 2011. Ponúka analýzu zistených názorov respondentov podľa vybraných socio-demografických charakteristík. Poukazuje na to, že percepcia kriminality v meste Prešov sa napriek úsiliu miestnej samosprávy veľmi nemení pri porovnaní stavu v r. 2007 a 2011. Na záver navrhuje niektoré opatrenia, ktoré je možné v existujúcej situácii realizovať.

Key words:

crime, crime perception, crime map, perception of crime map

ÚVOD

Strach z kriminality, či už vedome alebo podvedome, ovplyvňuje náš každodenný život. Tento vplyv sa realizuje niekedy vo vyššej miere, v akej sme si to ochotní pripustiť. Ovplyvňuje naše každodenné vzorce správania bez ohľadu na to, či sa zakladá na osobnej skúsenosti alebo je len odrazom médiami masívne šíreného obrazu, že jej intenzita presiahla únosnú mieru a vyhliadky na zmenu nemožno očakávať. Letný pohľad na ulicu, kde si skupinka podgurážených mladíkov demonštrujú svoje akrobatické zručnosti kráti voľný čas demolovaným detského ihriska, nás v presvedčení bezútešnosti situácie len utvrdí. Neraz sme dokonca presvedčení, že máme dostatok informácií o tom, že sa stav v tomto smere každým rokom zhoršuje

- 1 **RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD.,** Katedra geografie a regionálneho rozvoja, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita, ul. 17. novembra 1, 081 16 Prešov, e-mail: kveta.matlovicova@gmail.com
- 2 **Mgr. Peter Mocák,** absolvent Katedry geografie a regionálneho rozvoja, Fakulty humanitných a prírodných vied, Prešovskej univerzity, ul. 17. novembra 1, 081 16 Prešov, e-mail: petomocak@gmail.com
- 3 **Mgr. Ján Andrejko,** náčelník mestskej polície v Prešove, Jarková 24, 080 01 Prešov, e-mail: jan.andrejko@presov.sk

a že demonštrácia zlepšujúcich sa štatistík či prijímaných opatrení je len súčasťou politického marketingu na rôznych úrovniach. Ako poznamenáva Tomášek (2010) to, že mediálne spravodajstvo výraznou mierou ovplyvňuje celospoločenskú diskusiu o kriminalite, spôsob akým prijímame fakty s ňou súvisiace ako aj celkovú atmosféru nevyhnutne premietajúcu sa do práce kriminológov, bolo potvrdené už mnohými výskumami (napr. Chan, Chan 2012, Stasiková 2011, Tomášek 2010, Pfeiffer Windzio, Kleimann 2005, Reiner 2002, Michálek 2009 a i.). Ako ďalej trefne dodáva, ak sa kriminológ nezoznami s percepciou kriminality u obyvateľov v spoločnosti a my dodávame že rovnako to platí aj o ostatných verejných činiteľoch, „*stane sa románovou Alenkou v ríši divov kedykoľvek sa pokúsi na verejnosti pochváliť výsledkami svojej práce*“ (in Tomášek 2010, s. 32).

V predkladanom príspevku sa preto pokúsime poukázať na dôležitosť subjektívnej dimenzie (percepcie) kriminality prostredníctvom našich zisťovaní v modelovom území mesta Prešov. Hlavným cieľom skúmania je potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu diskrepancií medzi reálnym (objektívnym) stavom kriminality a jej subjektívnym obrazom v mysliach oslovených respondentov vo vzťahu k ich socio-demografickým charakteristikám. Ukážeme, že či sa percepcia kriminality mení v súvislosti s rastúcim úsilím miestnej samosprávy a v závere navrhujeme niektoré opatrenia, ktoré by mohli situácii pomôcť.

METODIKA PRIESKUMU

V rámci prieskumu verejnej mienky sme realizovali dve šetrenia. Prvé bolo uskutočnené v novembri – januári 2007 – 2008 na vzorke 1004 respondentov, konštruovanej kvótnym výberom na základe troch kvótnych znakov (pohlavia, veku a miesta trvalého bydliska podľa urbanistických obvodov; ďalej len UO). Druhé zisťovanie prebiehalo v mesiacoch december – január 2011 – 2012 na vzorke 478 respondentov starších ako 19 rokov a malo charakter on-line ankety. Využitie územné jednotky (UO) boli zvolené ako najmenšie možné z pohľadu dostupnosti relevantných dát. Pri analýze priestorovej diferenciácie sme sa zamerali na územie intravilánu, pričom v niektorých prípadoch sme pristúpili k ich generalizácii z dôvodu korektnosti interpretácie získaných dát, t.j. pozornosť sme sústredili na najhustejšie obývané územia a rovnako sme abstrahovali od území za ktoré sme nezískali dostatočný počet respondentov. Išlo však len o okrajové a riedko zaľudnené oblasti, ktoré vzhľadom k tomu výrazne neovplyvnili spoľahlivosť záverov.

OBJEKTÍVNA DIMENZIA STAVU KRIMINALITY V MESTE PREŠOV

Najväčším problémom pri akomkoľvek pokuse o hodnotenie objektívneho stavu kriminality je kvalita existujúcich tvrdých dát. Všeobecne sa uvádza, že rozdiel medzi skutočnou a registrovanou kriminalitou je až desaťnásobný, resp. až 80 % trestných činov existujúce štatistiky nie sú schopné zachytiť (napr. kriminológ Holcr in Dale, 2011). Problém latentnej kriminality je tak možné analyzovať len prostredníctvom mäkkých dát, ktorých zovšeobecnenie je považované za problematické. Nedos-

tatočná a neúplná evidencia spáchaných trestných činov ako aj častá zmena metodiky jej evidencie tak deformuje hodnovernosť existujúcich oficiálnych údajov a spôsobuje mnohé chyby pri analýzach a hodnotení kriminality, čím dochádza k skresľovaniu predstáv o reálnom stave kriminality na skúmanom území. Riešením preto býva neraz nevyhnutnosť realizácie vlastných terénnych šetrení (napr. Michálek 2008). Problémom výskumu kriminality na úrovni slovenských miest sa však javí aj vymedzenie základných priestorových administratívnych jednotiek Policajného zboru Slovenskej republiky (skr. PZ SR), za ktoré sa štatistické prehľady vykazujú. Hierarchicky najnižšou jednotkou s disponibilnými dátami sú obvodné oddelenia (skr. OO PZ), ktorých územná pôsobnosť nereflektuje administratívne hranice miest a obcí. V našom výskume sme boli preto nútení zohľadniť širšie územie mesta Prešov (ďalej ako VP) v územných hraniciach obvodných oddelení PZ SR – OO PZ Prešov – juh a OO PZ Prešov – sever (tabuľka 1). Napriek tomu sa domnievame, že sledované štatistické údaje odrážajú istý reálny trend v zločinnosti v samotnom meste, keďže kriminálne správanie sa vo väčšej miere sústreďuje do oblastí s najvyššou mierou koncentrácie obyvateľstva (napr. Michálek 2008). Samotné mesto Prešov má v tomto ohľade dominantné postavenie v porovnaní s ostatnými obcami patriacimi pod obe OO PZ.

Tabuľka 1: Územná pôsobnosť Obvodných oddelení PZ na území mesta Prešov (VP)

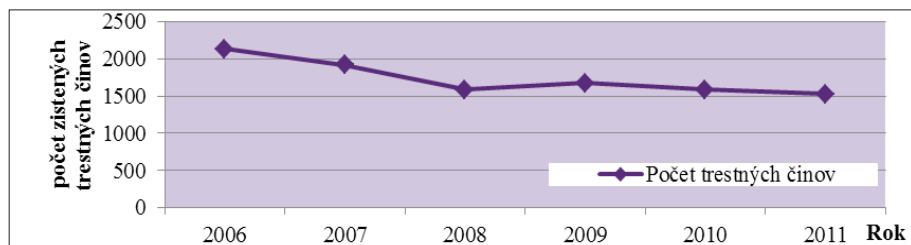
Obvodné oddelenie	Územná pôsobnosť
OO PZ Prešov-juh	MČ mesta Prešov: Solivar, Šalgovík a v južnej časti MČ Prešova vymedzenou hranicou: križovatka ulíc Duklianska – Šafárikova, Dilongova, Metodova, Floriánova, Požiarnická, Obrancov mieru, Pod Kalváriou, Kollárova po hranicu MČ Prešov, južná časť tejto hranice po križovatku ulíc Duklianska – Šafárikova a v obciach: Abranovce, Dulová Ves, Haniska, Kokošovce, Ruská Nová Ves, Teriakovce, Zaborské, Zlatá Baňa
OO PZ Prešov-sever	MČ mesta Prešov: Cemjata, Kyslá Voda, Nižná Šebastová, Vydumanec a severná časť MČ Prešov vymedzenou hranicou: križovatka ulíc Duklianska - Šafárikova, ulica Šafárikova, Dilongova, Metodova, Floriánova, Požiarnická, Obrancov Mieru, Pod Kalváriou, Kolárova po hranicu MČ v Prešove, severná časť tejto hranice po križovatku ulíc Duklianska – Šafárikova a v obciach: Bajerov, Brežany, Bzenov, Janov, Klenov, Kvačany, Lubotice, Lubovec, Miklušovce, Radatice, Rokycany, Sedlice, Suchá Dolina, Žipov

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR (2012)

Celková miera evidovanej kriminality na území mesta Prešov (VP) má od roku 2006 klesajúcu tendenciu (KR PZ SR v Prešove 2012), pričom jej súhrnný pokles za uvedené obdobie predstavoval 28,48% (graf 1). V rámci nej má dlhodobu najvyššiu podiel majetková kriminalita (napr. krádeže vlámaním, odcudzenie motorového vozidla), pričom jej výrazne klesajúca tendencia, celkom o 42,18% oproti roku 2006, pôsobí veľmi optimisticky (graf 2). U ostatných druhov kriminality bola zaznamenaná v sledovanom období relatívne vyrovnaná úroveň.

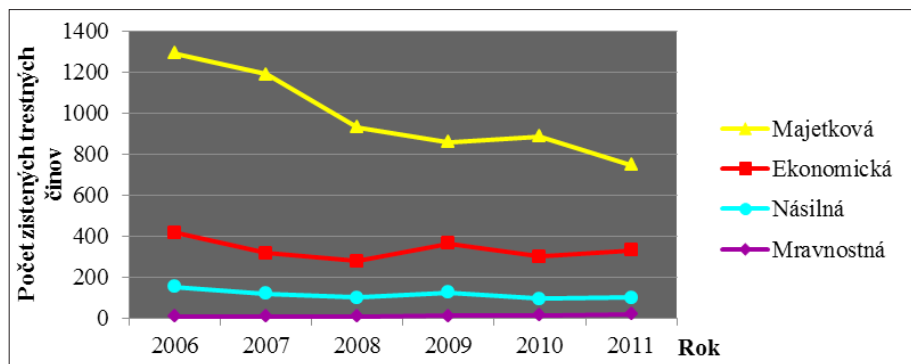

Graf 1: Vývoj evidovanej miery kriminality na území mesta Prešov (VP) od r. 2006

Zdroj: KR PZ SR v Prešove (2012)

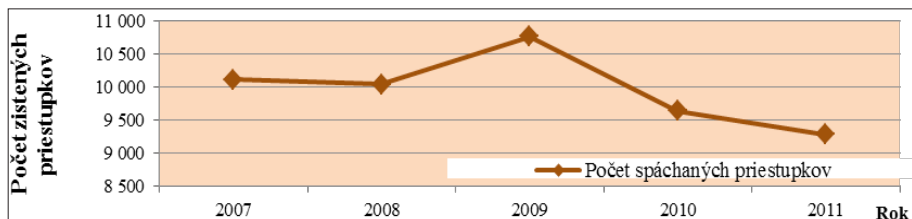
Graf 2: Vývoj parciálnych druhov kriminality na území mesta Prešov (VP) od r. 2006

Zdroj: KR PZ SR v Prešove (2012)

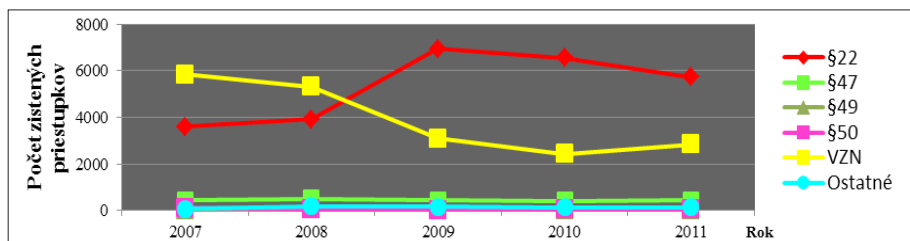
V prípade štatistických dát z evidencie priestupkov na území mesta Prešov (v jeho administratívnych hraniciach) je situácia omnoho lepšia. Mestská polícia v Prešove každoročne vydáva Informatívnu správu o svojej činnosti (MsP Prešov, 2012), z ktorej je zrejmé, že v roku 2011 bolo na území mesta úhrne spáchaných 9281 priestupkov, riešenie ktorých upravuje zákon NR SR 172/1990 Z.z. o priestupkoch (SNR, 1990). Aj v tomto prípade je celková tendencia klesajúca (graf 3), s výnimkou roku 2009, kedy došlo k jej zvýšeniu v dôsledku zmeny vykazovania priestupkov, do ktorých sa počnúc týmto rokom začali zahŕňať aj priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 172/1990 Z.z. o priestupkoch (SNR, 1990). Táto zmena vyplynula z prijatia novej legislatívy (od 1. februára 2009), ktorá rozšírila kompetencie obecných polícií na Slovensku. V rámci tejto legislatívnej zmeny boli najčastejšie riešené porušovania všeobecne záväzných nariadení mesta Prešov (napr. venčenie psov bez náhubku, zákaz fajčenia na verejných miestach, neudržiavanie zelene a iné) (graf 4).

Graf 3: Vývoj počtu evidovaných priestupkov na území mesta Prešov od roku 2007

Zdroj: MsP Prešov (2012)

Graf 4: Štruktúra a vývoj miery evidovaných priestupkov na území mesta Prešov od r. 2007

§ 22 – priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej prestávky

§ 47 – priestupky proti verejnému poriadku

§ 49 – priestupky proti občianskemu spolunažívaniu

§ 50 – priestupky proti majetku

VZN – ako aj priestupky na úseku porušovania všeobecne záväzných nariadení

Zdroj: MsP Prešov (2012)

Dostupnosť vhodných údajov za územie mesta v jeho administratívnych hraniciach nám umožnila aj detailnejšiu analýzu priestorovej distribúcie priestupkov v Prešove (mapa 1). Z kartografickej interpretácie za rok 2010 je zrejmé, že najvyššia miera priestupkov bola zaznamenaná v UO Prešov – stred (historické jadro mesta) – celkom 6 512 priestupkov na km². Medzi územia s najvyššou mierou evidovaných priestupkov ďalej patrí aj UO Za mlynským náhonom I, kde bolo v r. 2010 evidovaných 1 528 priestupkov na km². Keďže centrum mesta je pre osobnú a nákladnú dopravu uzavreté, prirodzene to vytvára tlak na existujúce dopravné obmedzené cestné koridory a následne vedie k vyššiemu zastúpeniu dopravných priestupkov. Z pohľadu priestupkov proti majetku, verejnému poriadku, resp. priestupkov na úseku porušovania všeobecne záväzných nariadení (skr. VZN), patria medzi najrizikovejšie územia s najvyššou koncentráciou obyvateľov v meste, konkrétne: UO Sekčov (I, II,

III, IV, V, IV), UO Šváby a , Sídliisko III (UO Pod Bykošom, Družba, Pri Ihrisku I). Pri hodnotení priemerných ukazovateľov počtu priestupkov v meste je evidentná najvyššia koncentrácia v centre mesta s postupným poklesom k jeho periférnym a málo zaľudneným častiam. Zvýšená koncentrácia priestupkov v rámci UO Dopravný areál - Nižná Šebastová (182 priestupkov/km²), je spôsobená najmä pomerne častým porušovaním zákazu vjazdu motorových vozidiel k logistickému centru spoločnosti Tesco, ktorý sa v tejto lokalite nachádza.

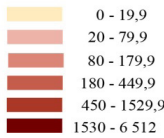
Mapa 3

PRIEMERNÝ POČET PRIESTUPKOV V JEDNOTLIVÝCH URBANISTICKÝCH OBVODOCH V ROKU 2010

Autor: Mocák Peter, 2012

Zdroj: Mestská polícia Prešov

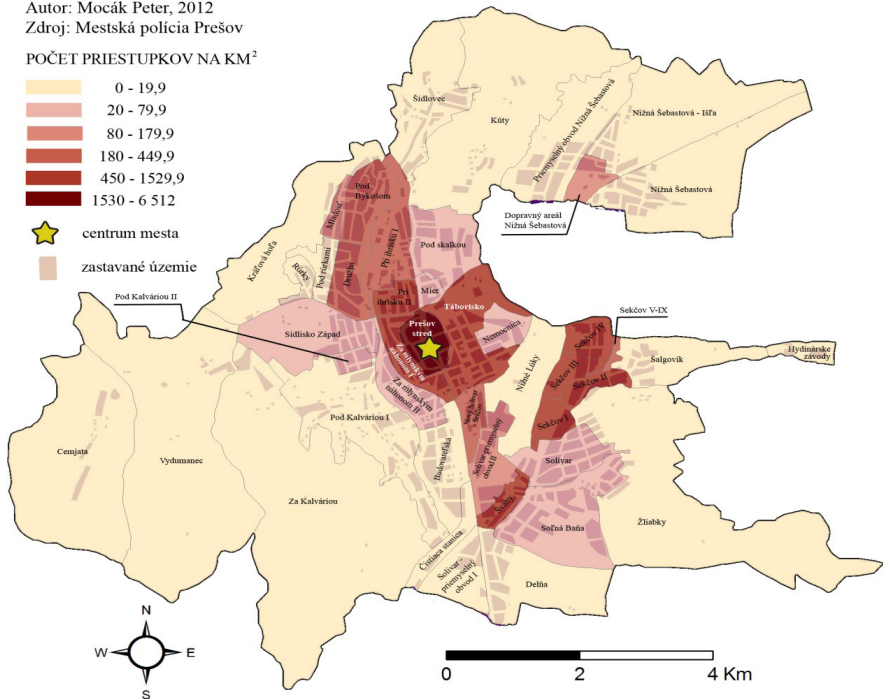
POČET PRIESTUPKOV NA KM²

centrum mesta

zastavané územie

Na základe empirického šetrenia a porovnania štatistických údajov za jednotlivé ulice sme identifikovali v centre mesta a na najväčších sídliskách aj niekoľko rizikových areálov, ktoré sa vyznačujú zvýšeným množstvom priestupkov voči verejnému poriadku a poškodzovaniu verejného či osobného majetku obyvateľov (hlavne vandalizmus, znečisťovanie verejných priestorov, graffiti, a pod.). Takéto priestupky (abstrahovali sme od dopravných priestupkov) sú síce zaevidované, avšak veľmi

často bez určenia páchatel'ov. Z pohľadu verejnosti však patria medzi tie najcitlivejšie vnímané. Na Sídlišku Sekčov patrí medzi najrizikovejšie lokality v tomto smere okolie Obchodného centra Max a Supermarketu Billa (ulice Čergovská, Sibírska, Ďumbierska a Karpatská). V blízkosti tejto lokality sa nachádza aj konečná zastávka mestskej hromadnej dopravy. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam sa v týchto lokalitách zvyšuje možnosť páchania protiprávneho konania obzvlášť v nočných hodinách, keď týmto územím často prechádza mládež pod vplyvom alkoholu. Dochádza k narušovaniu nočného pokoja, ako aj ničeniu verejného majetku. Druhou rizikovou oblasťou na Sídlišku Sekčov je okolie nákupného centra Opál (ul. Martina Benka a Zemplínska ul.). Na susednom sídlisku Šváby patrí medzi ulice najviac ohrozené kriminálnym správaním Švábska ulica, na ktorej je lokalizované ďalšie nákupné centrum. V samotnom centre mesta je to predovšetkým Hlavná ulica, ktorá je centrom viacerých administratívnych, nákupných, obslužných centier a zábavných podnikov. Medzi menej bezpečné lokality patrí aj Kmeťovo stromoradie. Na Sídlišku III patrí medzi lokality najviac ohrozené kriminálnym správaním nákupne stredisko Centrum na Prostějovskej ulici.

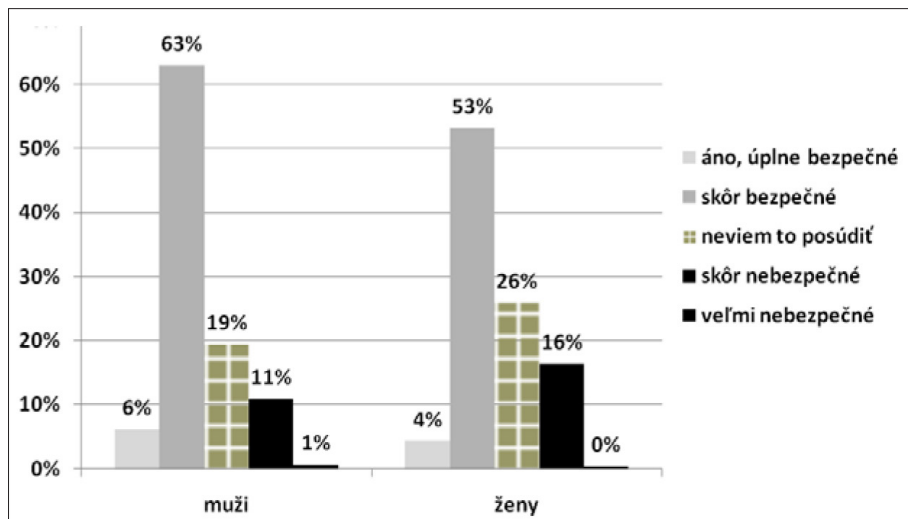
SUBJEKTÍVNA DIMENZIA (PERCEPCIA) KRIMINALITY V MESTE PREŠOV

Ako sme už spomenuli v úvode, ale aj v našich predošlých štúdiách (Matlovičová 2010, Matlovičová 2011), dôležitým motívom realizácie percepčných prieskumov uvedeného typu je snaha o získanie istého druhu reflexie geografického priestoru z pohľadu jeho obyvateľov. Ide teda o istý druh tzv. mentálnych máp území, ktoré predstavujú vysoko subjektívne a často od reality aj veľmi vzdialené obrazy fyzického a sociálneho prostredia. Samozrejme že takýto druh informácií predstavuje cenný súbor dát pre optimalizáciu rozvojových plánovacích dokumentov.

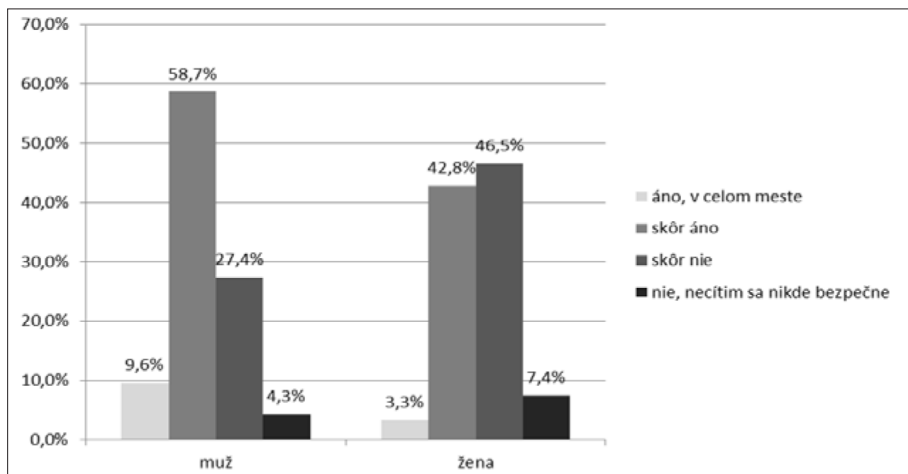
Výsledky nášho zisťovania priniesli niekoľko zaujímavých zistení. Pri komparácii s rokom 2007, kedy 63 % respondentov uviedlo že sa v meste Prešov cíti bezpečne, narástol ich počet v roku 2011 o viac ako 13 %. Aj keď v tomto prípade je možné zaujať mierne skeptický postoj z dôvodu rozdielnej metodiky konštrukcie vzorky, predsa len to dáva istú nádej na celkovo zlepšujúci sa obraz verejnosti. Istú podobnosť sme zistili aj v prípade analýzy odpovedí podľa pohlavia (graf 1, 2), kde sa potvrdilo, že tradičné ženské rodové identity charakterizované fyzickou bezbrannosťou vnímajú verejný priestor ako nebezpečnejší v porovnaní s mužmi. Tí naopak predstieraním nebojácnosti a kontrolovaním situácie vytvárajú tradičné vzory a modely správania sa, ktoré sú nedostupné ženám (Brownlow, in Stasíková, 2011).

Graf1: Percepcia bezpečnosti mesta Prešov podľa pohlavia v r. 2007

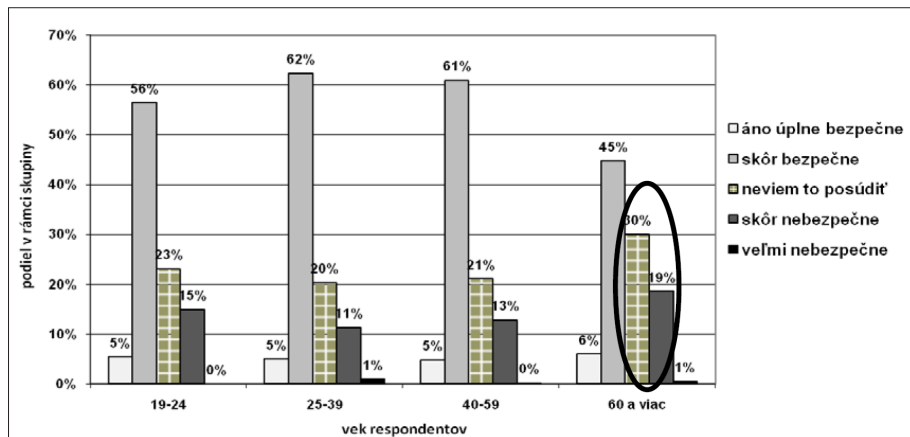

Graf 2: Percepcia bezpečnosti v uliciach mesta Prešov po zotmení podľa pohlavia v r. 2011

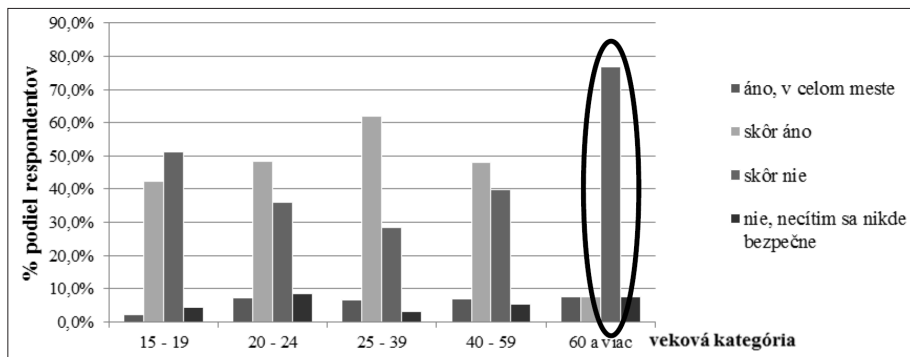

Aj pri skúmaní závislosti medzi posudzovaním miery bezpečnosti mesta a vekom respondentov, sa potvrdil fakt, že starší obyvatelia vnímajú riziká bezpečnosti prostredia omnoho citlivejšie ako mladší (graf 3,4).

Graf 3: Percepčia bezpečnosti mesta Prešov podľa veku v r. 2007

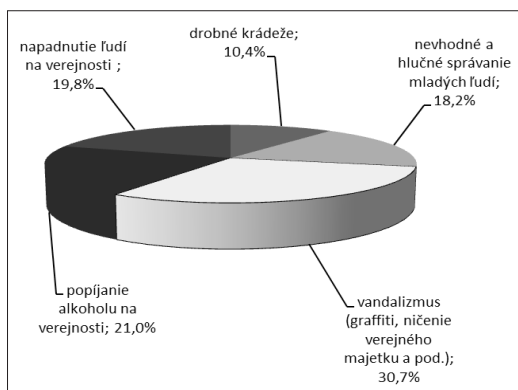
Graf 4: Percepčia bezpečnosti v uliciach mesta Prešov po zotmení podľa veku v r. 2011

K správne nastaveniu nástrojov a opatrení na zníženie kriminality je potrebné zistiť, ktoré trestné činy, resp. priestupky najviac trápia občanov mesta. V našej ankete sme zisťovali názory opýtaných na päť základných priestupkov, resp. trestných činov, s ktorými sa môžu obyvatelia často stretnúť v uliciach mesta: drobné krádeže, nevhodné a hlučné správanie mladých ľudí, vandalizmus, popíjanie alkoholu na verejnosti a napadnutie ľudí na verejnosti. Za najväčší problém považujú respondenti vo svojom každodennom živote vandalizmus sprevádzaný takými prejavmi, akými sú nelegálna tvorba graffiti alebo ničenie verejného majetku (30,7 %). Za najmenší problém označili obyvatelia Prešova drobné krádeže (10,4 %) (graf 5).

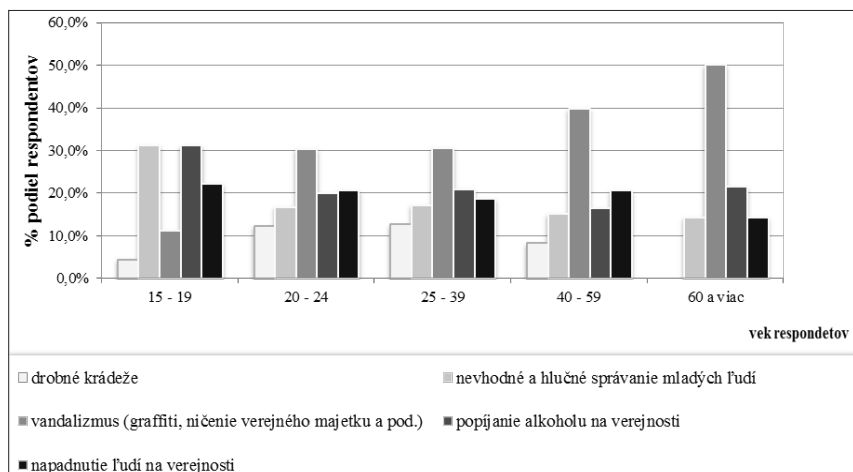

Graf 5: Percepčia najväčších problémov mesta Prešov oblasti kriminality v r. 2011

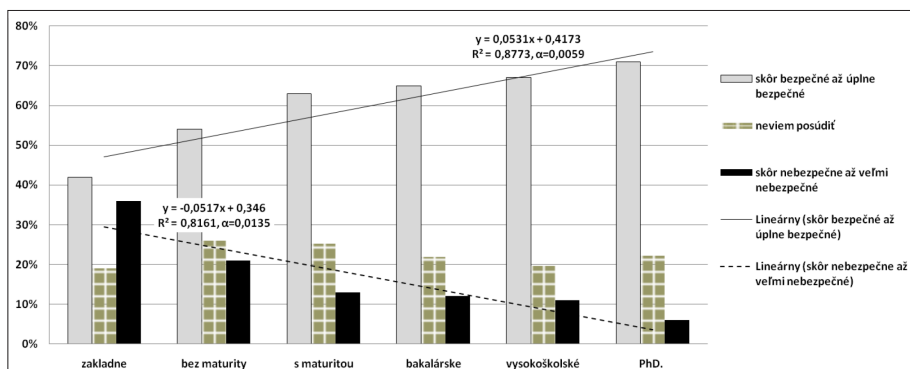
V prípade skúmania závislosti najintenzívnejšie vnímaných problémov v oblasti kriminality vo vzťahu k veku respondentov sme zistili vysokú senzitivitu vo vzťahu k vandalizmu a nevhodného i hlučného správania v uliciach mesta. S pribúdajúcim vekom respondentov táto citlivosť rastie (graf 6). Takéto priestupky vníma za najväčší problém takmer polovica opýtaných patriacich do kohorty nad 60 rokov. Náš výskum ukázal, že s popíjaním alkoholu na verejnosti a nevhodným a hlučným správaním mladých ľudí majú najväčší problém práve Prešovčania vo veku 15 - 19 rokov. Napriek tomu, že v posledných rokoch je viditeľný trend zvyšovania požívania alkoholu medzi mladistvými (Espad 2009), zaujímavým zistením bol pre nás fakt, že práve im samotným popíjanie alkoholu na verejnosti prekáža najviac.

Graf 6: Percepčia problémov v oblasti kriminality Prešova vo vzťahu k veku v r. 2011

Ďalším zo sledovaných atribútov pri tejto otázke bola vzdelanostná štruktúra. Pri vyhodnocovaní sa ukazujú potenciálne závislosti medzi dosiahnutým vzdelaním a citlivosťou na kriminalitu v meste Prešov (graf 7, 8) V r. 2007 sme pozorovali, že so rastúcim stupňom vzdelania stúpa podiel respondentov, ktorí považujú Prešov za bezpečné mesto a naopak klesá podiel tých, ktorí ho považujú za skôr nebezpečné (vzťah medzi úrovňou vnímania bezpečnosti mesta a najvyšším dosiahnutým stupňom vzdelania vyjadrený jednoduchou lineárnou regresiou, kde stupeň vzdelania je nezávisle premennou zobrazuje graf 3; pre „skôr bezpečné“ je $\beta=0,937$ a pre „skôr nebezpečné“ $\beta=-0,903$). Uvedenú závislosť potvrdila aj korelačná analýza - pre možnosť „skôr bezpečné až úplne bezpečné“ je Pearsonov korelačný koeficient $r=0,937$, na hladine významnosti 0,006 a v prípade možnosti „skôr nebezpečné až veľmi nebezpečné“ dosahuje zápornú hodnotu, naznačujúcu klesajúcu priamku ($r=-0,903$) na hladine významnosti $\alpha=0,014$, čo v zmysle Cohena (1988) naznačuje veľkú koreláciu (hodnota nad $|0,5|$). (graf 7)

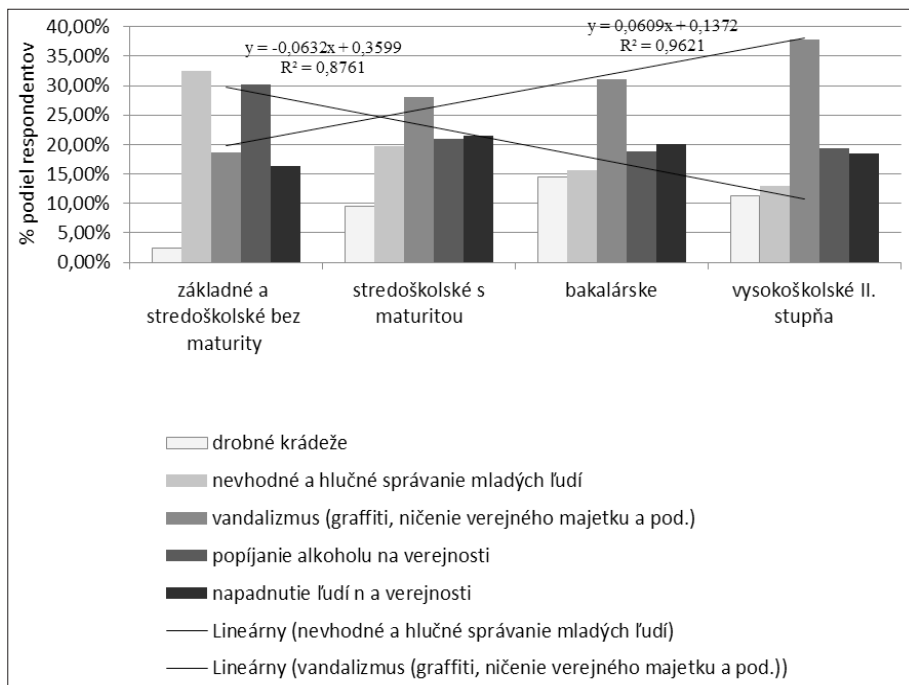
Graf 7: Percepčia bezpečnosti mesta Prešov podľa vzdelania respondentov v r. 2007

V r. 2011 sme zistili podobnú závislosť (graf 8). Na základe jednotlivých odpovedí respondentov sme pozorovali, že so stúpajúcim stupňom vzdelania stúpa citlivosť obyvateľov voči vandalizmu (koeficient determinácie je v tomto prípade vyše 96 %). A naopak, mierne klesá podiel tých, ktorí považujú za najväčšie problémy nevhodné a hlučné správanie mladých ľudí a popíjanie alkoholu na verejnosti.

Graf 8: Percepcia problémov v oblasti kriminality Prešova vo vzťahu k vzdelaniu respondentov v r. 2011

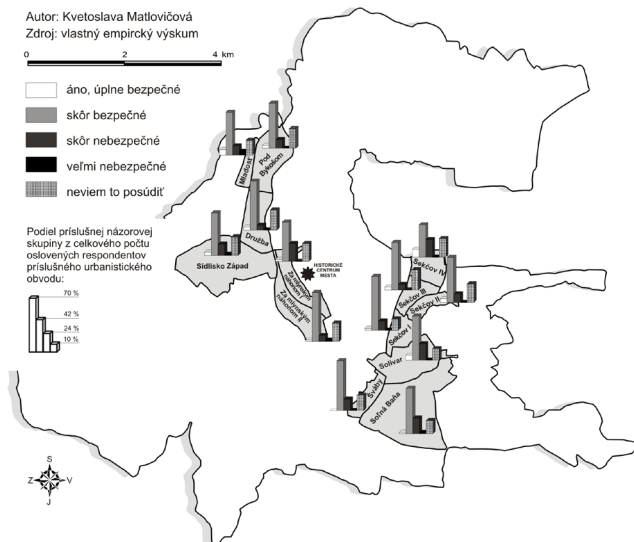

Priestorová diferenciácia percepcie pocitu bezpečia v meste nie je veľmi výrazná (mapa 4). Výrazne ambivalentné odpovede sme zaznamenali v severnej časti sídliska Sekčov (Sekčov IV), kde je zároveň aj najväčší podiel respondentov považujúcich Prešov za skôr nebezpečné mesto (23 %) (mapa 5). V tomto smere sa ukazuje, že respondenti zo západnej a severozápadnej časti mesta vnímajú bezpečnosť Prešova priaznivejšie ako obyvatelia jeho východnej časti a priľahlých častí centra mesta (UO Za mlynským náhonom I). Naopak spolu až 73 % respondentov považujúcich mesto za skôr bezpečné až veľmi bezpečné býva na sídlisku Sekčov I (mapa 6).

Mapa 4:

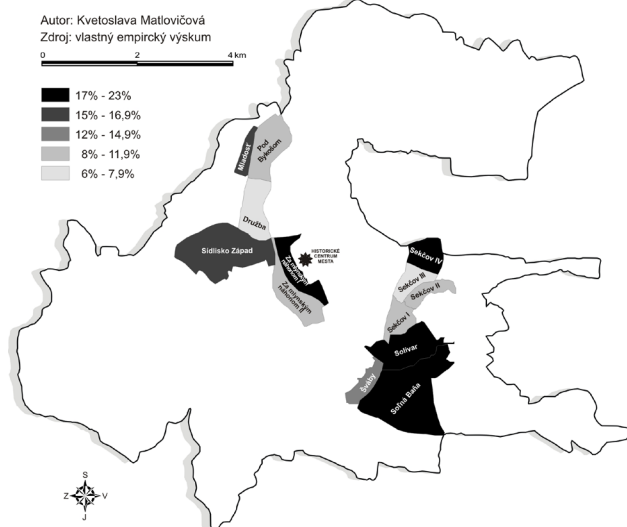
POVAŽUJETE MESTO PREŠOV ZA BEZPEČNÉ MESTO
(VZHLADOM NA STUPEŇ KRIMINALITY)?

HODNOTENIE PODĽA VYBRANÝCH URBANISTICKÝCH OBLASTÍ

Mapa 5:

PODIEL RESPONDENTOV POVAŽUJÚCICH MESTO PREŠOV
ZA SKÔR NEBEZPEČNÉ AŽ VEĽMI NEBEZPEČNÉ
V RÁMCI HODNOTENÝCH URBANISTICKÝCH OBLASTÍ

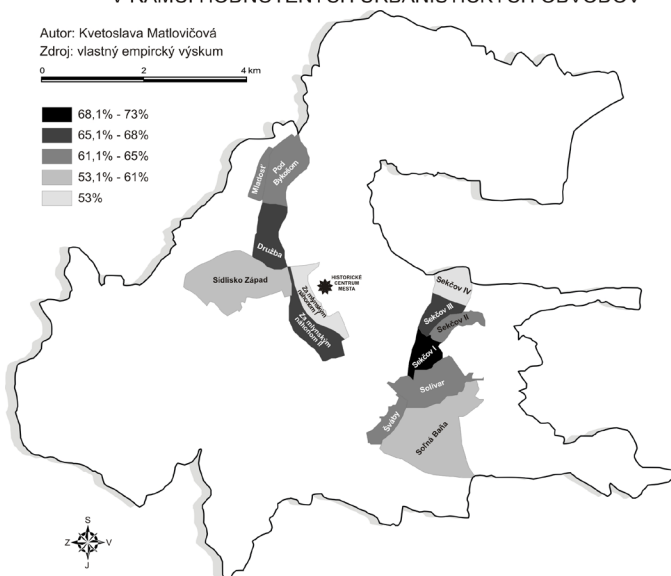
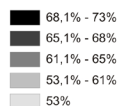

Mapa 6:

**PODIEL RESPONDENTOV POVAŽUJÚCICH MESTO PREŠOV
ZA SKÔR BEZPEČNÉ AŽ VEĽMI BEZPEČNÉ
V RÁMCI HODNOTENÝCH URBANISTICKÝCH OBLASTÍ**

Autor: Kvetoslava Matlovičová
Zdroj: vlastný empirický výskum

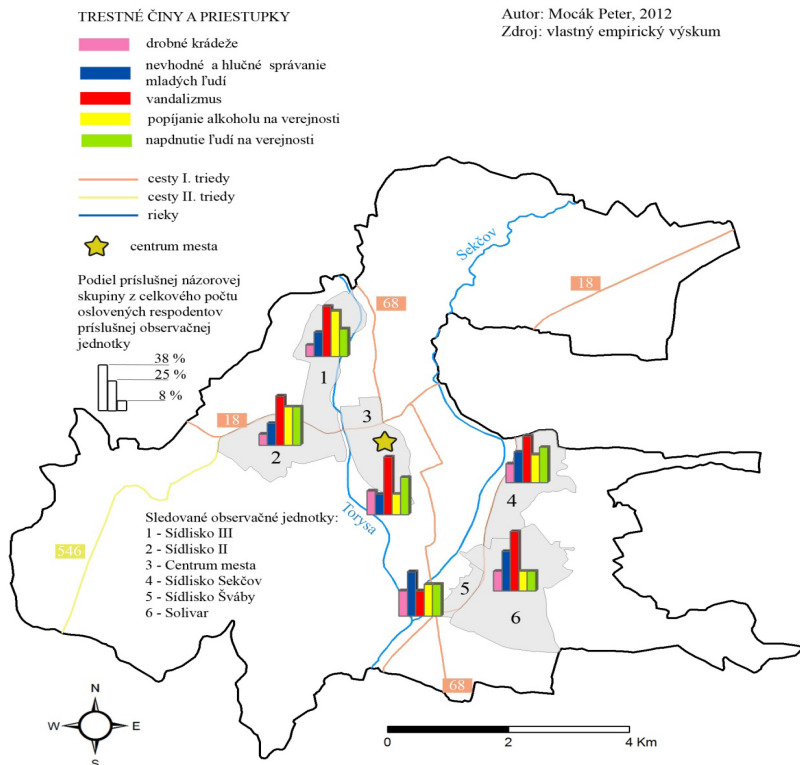
0 2 4 km

Za najväčší problém Prešova považujú oslovení Prešovčania vandalizmus. Tento druh priestupku je z pohľadu priestorovej diferenciácie vnímaný veľmi negatívne v takmer všetkých sledovaných observačných jednotkách. Len respondenti s trvalým pobytom na sídlisku Šváby považujú za najväčší problém v meste Prešov nevhodné a hlučné správanie mladých ľudí. Prehľad poradia najväčších problémov v oblasti kriminality v meste Prešov podľa miesta trvalého bydliska názorne zobrazuje mapa 6. Na základe našich zistení sa teda ukazuje, že oslovení obyvatelia jednotlivých urbanistických oblastí pociťujú, že najväčšími problémami sú vandalizmus a nevhodné prejavy mladých ľudí, ako je predovšetkým ničenie verejných a súkromných priestorov a hlučné a neraz až agresívne správanie sa, ktoré ich obťažuje a zneprijemňuje život.

Mapa 4:

ČO JE PODĽA VÁS NAJVÄČŠÍM PROBLÉMOM
V OBLASTI KRIMINALITY V MESTE PREŠOV?
HODNOTENIE PODĽA VYBRANÝCH OBSERVAČNÝCH JEDNOTIEK

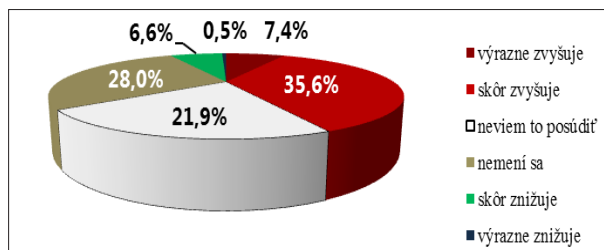

Autor: Mocák Peter, 2012
Zdroj: vlastný empirický výskum

V predchádzajúcej časti sme poukázali, že miera kriminality podľa oficiálnych štatistických prehľadov v ostatných rokoch klesá. Výskum jej subjektívnej dimenzie však ukázal skôr opačnú tendenciu. Pomerne významná skupina respondentov (43,6%) si myslí, že sa kriminalita v Prešove za posledné štyri roky zvýšila (graf 9). Stanovením práve štvorročného obdobia sme sledovali možnosť eventuálneho porovnávania našich zistení so Stratégiou prevencie kriminality (Rada vlády SR 2010; Šinka 2007), ktorá je plánovaná pravidelne na obdobie štyroch rokov. Z realizovanej ankety ďalej vyplynulo, že takmer 1/3 oslovených Prešovčanov zastáva názor, že miera kriminality na území mesta sa nemení. Značná časť respondentov (21,7%) na túto otázku však odpovedať nevedela. Najviac sa to prejavuje u kohorty respondentov nad 60 rokov a viac (28,6% respondentov nad 60 rokov a viac).

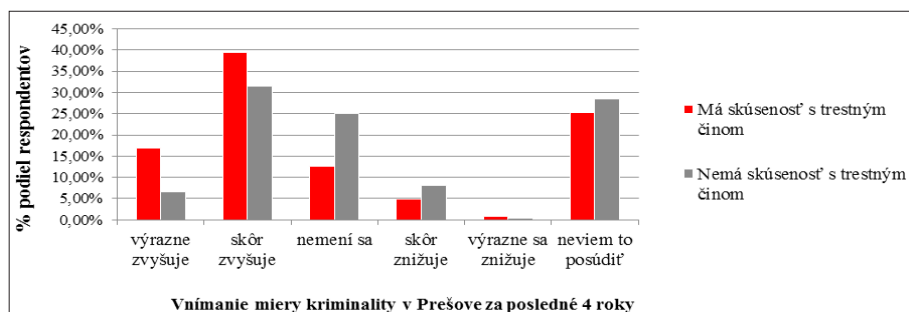

Graf 9: Percepcia miery kriminality v Prešove za posledné 4 roky (2007 – 2011)

Na základe podrobnejšej analýzy získaných údajov sme zistili, že negatívny trend vnímania miery kriminality v Prešove ovplyvňujú do istej miery aj osobné skúsenosti respondentov s trestnými činmi a priestupkami za posledný rok (graf 10). Respondenti, ktorí sa za posledný rok stali obeťou, prípadne svedkom aspoň jedného z uvedených trestných činov (prepadnutie na ulici bez ublíženia na zdraví, vražda, rušenie nočného pokoja po 22. hodine a pod.), vo väčšej miere majú tendenciu vnímať stav kriminality v meste ako zvyšujúci sa (56% z nich si myslí, že sa výrazne alebo mierne zvyšuje) (graf 10). Z toho možno vyvodíť záver, že pokiaľ mal teda respondent reálny zážitok aspoň s jedným trestným činom, prejavila sa uňho tendencia k negatívnemu hodnoteniu vývoja kriminality v meste Prešov.

Graf 10: Vplyv osobnej skúsenosti na percepciu miery kriminality v Prešove za posledné štyri roky (2007 – 2011)

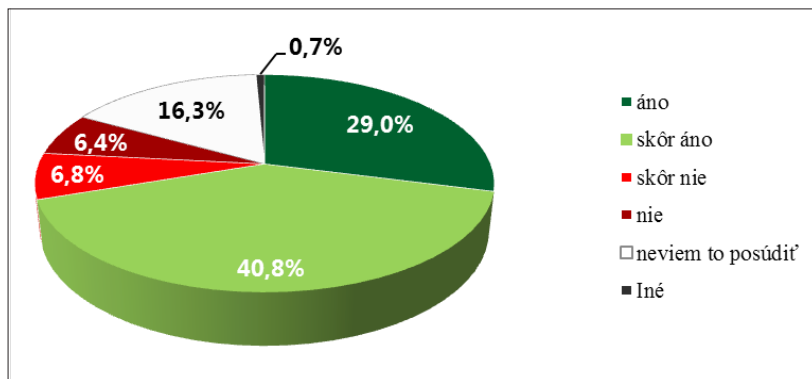
Medzi ďalšie prvky znižovania miery kriminality, ako aj zvyšovania pocitu bezpečnosti u občanov, patrí prítomnosť hliadok mestskej, resp. štátnej polície. Názory občanov na spomínané nástroje prevencie kriminality sme zisťovali v ďalšej časti nášho prieskumu.

Prítomnosť hliadok mestskej, resp. štátnej polície prispieva podľa viac ako polovice opýtaných obyvateľov Prešova (59,4%) k zvýšeniu bezpečnosti v uliciach

mesta Naopak 21% Prešovčanov nepovažuje prácu oboch polícií za nástroj, ktorý by výrazne prispel k znižovaniu kriminality na území mesta. Zaujímavé sú názory respondentov, ktorí odpovedali v rámci možnosti odpovede „iné“. Pri tejto kategórii je dôležité poznamenať, že väčšina odpovedí reflektovala negatívny postoj k práci polície. Najčastejšie výhrady, ktoré sa objavovali v realizovanom prieskume, boli nedostatočná frekvencia hliadkovania polície v uliciach mesta, ako aj nepostačujúce hliadkovanie a vyhýbanie sa rizikovým miestam na úkor menej problémových lokalít. Pri porovnávaní jednotlivých charakteristík vo vzťahu k sledovaným socio-demografickým ukazovateľom (pohlavie, vek, vzdelanie) sme nezistili žiadne signifikantné závislosti či výrazne odchyľky.

Na základe zistených skutočností možno konštatovať, že obyvatelia Prešova viac dôverujú zavádzaniu mestských kamier ako nástroju na zvýšenie bezpečnosti v uliciach mesta (graf 11). S názorom, že kamerový systém mesta prispieva k znižovaniu strachu v uliciach mesta, súhlasí 69,8% respondentov. Takéto kladné stanovisko sa odráža aj v prianí rozšíriť mestský kamerový systém do lokalít bydliska respondentov. V súhrnom vyhodnotení si až 71,4% respondentov praje takéto rozšírenie kamerového systému. Priestorovú distribúciu zistených názorov na rozširovanie mestského kamerového systému v Prešove zobrazuje mapa 7. Najviac si ho želajú respondenti bývajúci na Solivare (75%) a sídlisku Šváby (62,5%). Najnižší záujem o zvýšenie počtu kamier v mieste bydliska prejavili respondenti bývajúci v centre mesta. Predpokladáme, že dôvodom tohto nezájmu z ich strany je už dostatočný počet nainštalovaných kamier (ich celkový počet je tam 14).

Graf 11: Myslíte si, že zavádzanie mestských kamier zvýšilo bezpečnosť v snímaných častiach mesta? (2011)

V kontexte vnímania bezpečnosti v nočných uliciach mesta Prešov samotnými obyvateľmi sme našu pozornosť sústredili na mieru osvetlenia ulíc mesta. S aktuál-

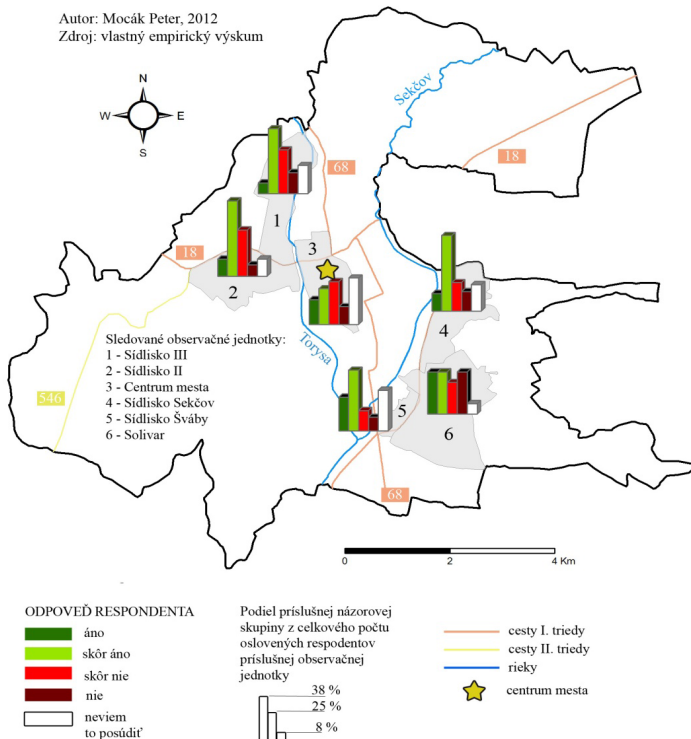
nou úrovňou verejného osvetlenia bola spokojná takmer polovica respondentov. Viacerí z oslovených Prešovčanov sa k tejto otázke nevedeli vyjadriť, lebo nevedeli posúdiť situáciu vo všetkých mestských štvrtiach. Z hľadiska priestorovej diferenciácie sú so stavom verejného osvetlenia najviac spokojní respondenti bývajúci na Sídlišku II a Šváby. Naopak najmenšiu spokojnosť v našom prieskume vyjadrili obyvatelia bývajúci na Sídlišku III a v mestskej časti Solivar (mapa 5).

Mapa 5:

**MYSLÍTE SI, ŽE JEDNOTLIVÉ ČASTI MESTA PREŠOV
SÚ OSVETLENÉ DOSTATOČNE?**

HODNOTENIE PODĽA VYBRANÝCH OBSERVAČNÝCH JEDNOTKIEK

Autor: Mocák Peter, 2012
Zdroj: vlastný empirický výskum

Väčšina respondentov, ktorí vyjadrili svoju nespokojnosť so stavom verejného osvetlenia (32,3 %) využila aj nami ponúkanú možnosť a uviedla konkrétne pre nich najproblémovejšie oblasti v meste z hľadiska verejného osvetlenia. Na základe odpovedí a následnom použití kartografických a štatistických metód sme vytvorili mapu 6, v rámci ktorej sme označili miesta, ktoré občania považujú za nedostatočne osvetlené.

Z jednotlivých oblastí sú najviac rizikové lokality Šidlovec, Šalgovík a Za Kalváriou. Medzi najmenej osvetlené ulice patri podľa odpovedí respondentov Sabinovská, Karpatská, Sibírska ulica a ulice Pod Táborom, 17. novembra a Kmeťovo stromoradie. Medzi najhoršie osvetlené prvky urbánneho prostredia patria nákupné stredisko Centrum na Sídlsku III, Opál na sídlisku Sekčov a chodník popri rieke Torysa určený pre peších a cyklistov.

Mapa 6

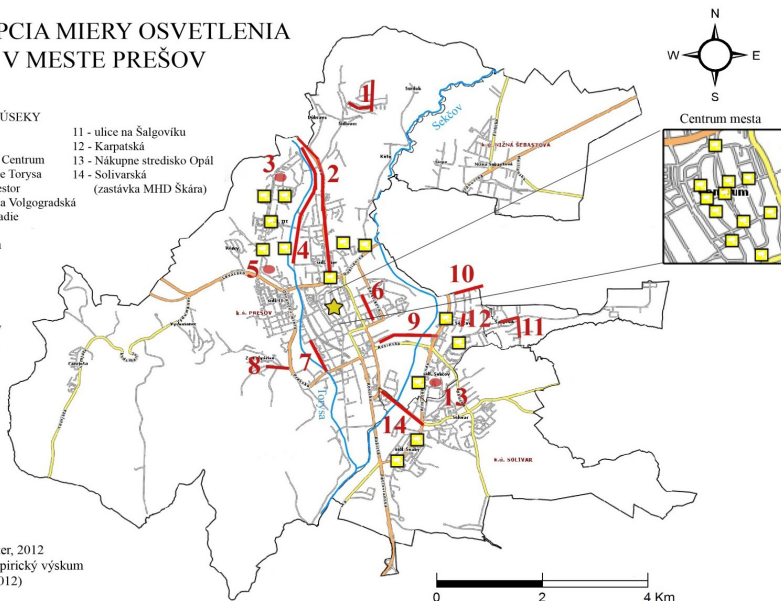
PERCEPCIA MIERY OSVETLENIA V MESTE PREŠOV

NAJRIZIKOVEJŠIE ÚSEKY

1 - ulice na Šidlovci	11 - ulice na Šalgovíku
2 - Sabinovská ulica	12 - Karpatská
3 - nákupné stredisko Centrum	13 - Nákupné stredisko Opál
4 - chodník popri rieke Torysa	14 - Solivarská
5 - medziblokový priestor	(zastávka MHD Škára)
6 - ulic Clementisova a Volgogradská	
7 - Kmeťovo stromoradie	
8 - Ul. 17. novembra	
9 - ulice Za Kalváriou	
10 - Pod Táborom	
11 - Sibírska	

- rizikové úseky
- cesta 1. triedy
- cesta 2. triedy
- rieka
- ★ centrum mesta
- mestské kamery

Autor: Mocák Peter, 2012
Zdroj: vlastný empirický výskum
Gisplan (2012)

Jedným z ďalších cieľov nášho prieskumu bolo zistiť, ktoré časti Prešova považujú respondenti za najviac, resp. najmenej bezpečné a kartograficky ich interpretovať. Pre potreby skúmania miery bezpečnosti v jednotlivých častiach mesta sme vyčlenili 12 samostatných jednotiek. Tieto územné jednotky vznikli zlúčením viacerých urbanistických obvodov mesta Prešov na základe morfolologickej a funkčnej príbuznosti. Do tohto výberu sme zahrnuli miesta s najvyššou hustotou zaľudnenia, teda najhustejšie zaľudnené sídliska a obytné areály (Sídlsko II, Sídlsko III, Sídlsko Mier, Sídlsko Sekčov, Sídlsko Šváby, Solivar, Dúbrava a Šidlovec, Rúrky), ako aj okrajové časti mesta určené na bývanie (Nižná Šebastová), resp. na rekreáciu (Vydušanec, Cemjata). Okrem týchto území sme skúmali mieru bezpečnosti aj v dvoch špecifických areáloch – centrum mesta a areál Prešovskej univerzity.

Vo vymedzených lokalitách respondenti hodnotili mieru bezpečnosti na základe päťstupňovej Likertovej škály (1 – najlepšie hodnotenie, až 5 – najhoršie hodnotenie). Za najbezpečnejšiu časť Prešova (mapa 7) považujú centrum mesta (známky 1 – veľmi bezpečné a 2 – skôr bezpečné tvorili 42,3 % z celkového počtu respondentov). V rámci hodnotenia obytných zón sa najbezpečnejšie cítia oslovení respondenti v častiach mesta Nižná Šebastová, Šidlovec, Dúbrava a v lokalite Rúrky, ktoré sa nachádzajú na okraji intravilánu mesta, resp. je pre nich charakteristická rezidenčná zástavba, zväčša nových rodinných domov. Naopak, najnižšiu mieru bezpečnosti pociťujú oslovení na sídliskách Sekčov a Šváby (mapa 8).

Mapa 7

MIERA BEZPEČNOSTI V HODNOTENÝCH ČASTIACH MESTA
(PODIEL RESPONDENTOV POVAŽUJÚCICH JEDNOTLIVÉ ČASTI MESTA
ZA SKÔR BEZPEČNÉ AŽ VEĽMI BEZPEČNÉ - ZNÁMKY 1 A 2)

SLEDOVANÉ ČASTI MESTA

1 - Nižná Šebastová	7 - Sídlisko Mier
2 - Dúbrava a Šidlovec	8 - Historické jadro mesta
3 - Sídlisko III	9 - Vysokoškolský areál
4 - Rúrky	10 - Sekčov
5 - Vydumanec a Cemjata	11 - Solivar
6 - Sídlisko II	12 - Šváby

Autor: Mocák Peter, 2012

Zdroj: vlastný empirický výskum

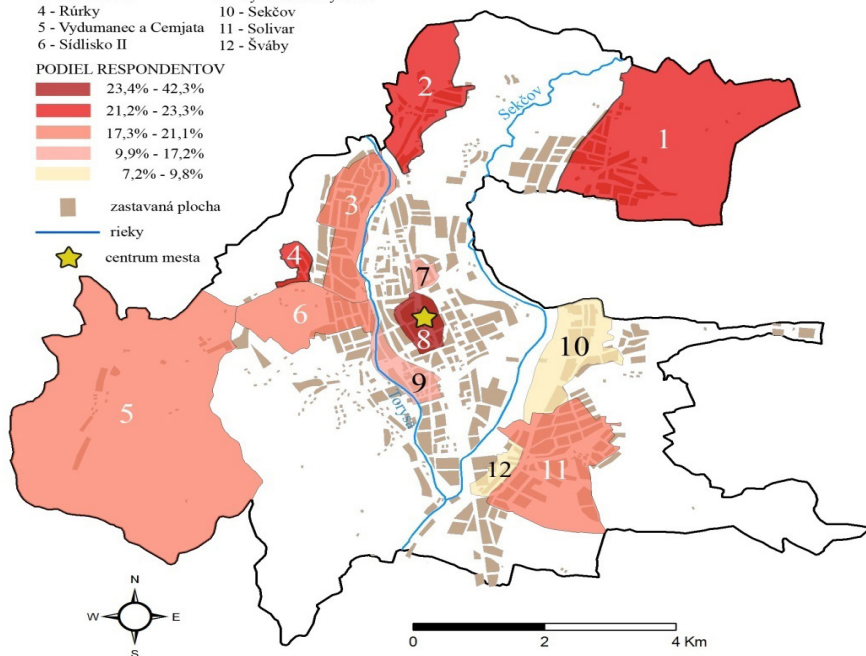
PODIEL RESPONDENTOV

	23,4% - 42,3%
	21,2% - 23,3%
	17,3% - 21,1%
	9,9% - 17,2%
	7,2% - 9,8%

zastavaná plocha

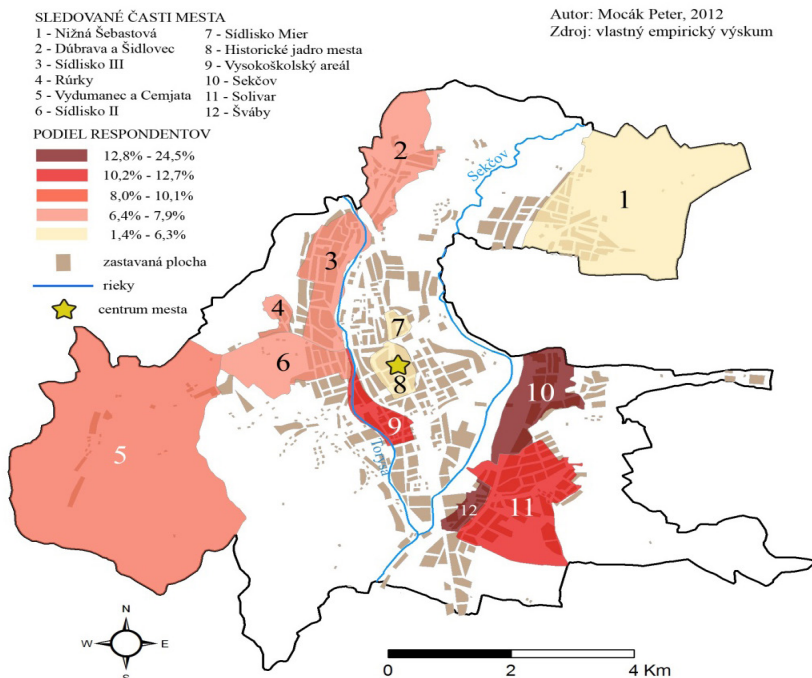
rieky

centrum mesta

Mapa 8

MIERA BEZPEČNOSTI V HODNOTENÝCH ČASTIACH MESTA (PODIEL RESPONDENTOV POVAŽUJÚCICH JEDNOTLIVÉ ČASTI MESTA ZA SKÔR NEBEZPEČNÉ AŽ VEĽMI NEBEZPEČNÉ - ZNÁMKY 4 A 5)

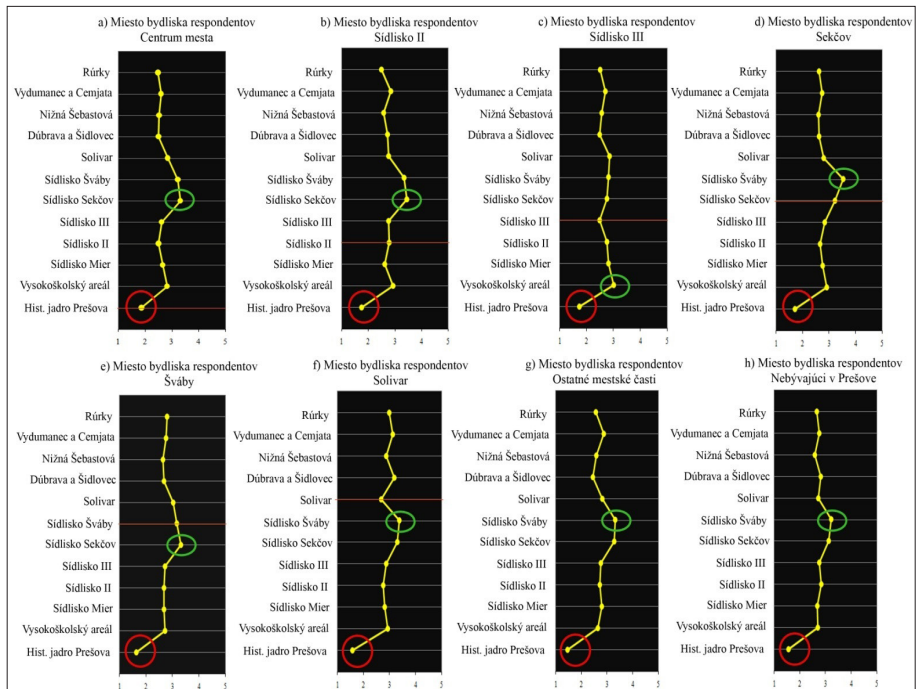
Podrobnejšie sme sa venovali aj skúmaniu toho, či existuje nejaký vzťah medzi vyjadreným pocitom bezpečnosti vo vybraných lokalitách a miestom bydliska respondentov, resp. či sa v tomto prípade potvrdí platnosť prvého geografického zákona priestorovej autokorelácie, tak ako ho formuloval v roku 1970 Waldo R. Tobler: t.j., že „všetko súvisí so všetkým ostatným, ale blízke veci súvisia viac ako vzdialené“, čo v našom prípade znamená otázku, či u respondentov existuje tendencia k priaznivejšiemu hodnoteniu svojho bezprostredného okolia, pretože ho pozná lepšie a dôvernejšie ako iné vzdialenejšie časti mesta.

Získané hodnotenia sme graficky interpretovali osobitne podľa vyššie vymedzených observačných jednotiek, ktoré uviedli respondenti ako miesto svojho trvalého bydliska (graf 12a) až h)). Výsledné hodnoty pre každú lokalitu sme vypočítali pomocou váženého harmonického priemeru zo všetkých odpovedí respondentov. Pre lepšiu interpretáciu výsledkov najviac a najmenej bezpečných území podľa miesta bývania respondentov používame v jednotlivých grafoch 12a) až h) farebné grafické zvýraznenie – biely krúžok (najbezpečnejšia územná jednotka) a sivý krúžok (najme-

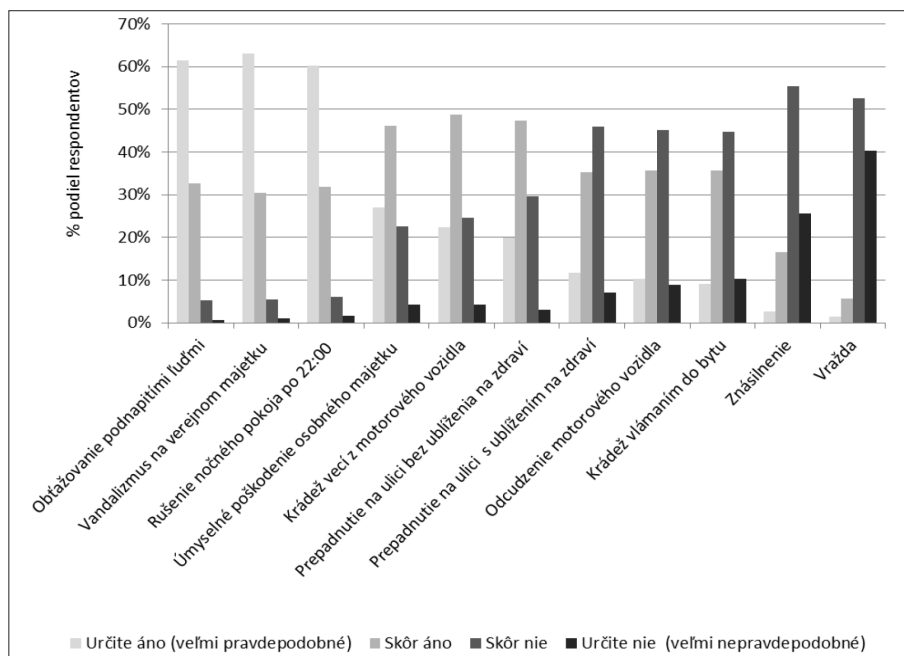
nej bezpečné územná jednotka). Za najbezpečnejšie miesto považujú všetci respondenti v závislosti od miesta bývania centrum mesta. Na základe vzájomnej komparácie výsledkov podľa uvádzaného miesta bydliska respondentov možno konštatovať, že za najmenej bezpečné územie mesta považujú respondenti Sídliisko Šváby. Najhoršie hodnotenie získalo spomenuté sídlisko u respondentov bývajúcich na sídlisku Sekčov (výsledné hodnotenie dosiahlo úroveň 3,53; graf 12d)), Solivar (3,38; graf 12f), v ostatných mestských častiach (3,33, graf 12g) a u respondentov nebývajúcich v Prešove (3,23; graf 12h). Negatívne je respondentmi za jednotlivé lokality bývania hodnotené aj Sídliisko Sekčov. Zaujímavé je tiež to, že respondenti zo sídliska Sekčov hodnotia ako najmenej bezpečné susedné sídlisko Šváby, a naopak obyvatelia sídliska Šváby zasa považujú za najmenej bezpečné práve sídlisko Sekčov. Jedinou výnimkou, kde za najmenej bezpečné neboli označené spomenuté susedné sídliská je Sídliisko III. Obyvatelia tohto sídliska považujú za najmenej bezpečnú lokalitu v blízkosti areálu Prešovskej univerzity (výsledná hodnota 3,01). Tento prípad naznačuje, že by bolo potrebné detailnejšie skúmať aj úlohu vzdialenosti hodnotených lokalít od miesta bydliska respondentov.

Graf 12: Percepcia miery kriminality vo vybraných častiach Prešov podľa miesta bydliska respondentov (2011)

Pre úspešnú a účinnú realizáciu prevencie kriminality v najmenej bezpečných lokalitách je potrebné identifikovať tie trestné činy, ktoré sú považované obyvateľmi za najviac pravdepodobné z hľadiska možnosti ich výskytu na skúmanom území. V našom prípade sme sa respondentov pýtali na mieru pravdepodobnosti, že sa im v Prešove stane niektorý z uvedených trestných činov, resp. priestupkov. Do nášho výberu sme zaradili tie trestné činy a priestupky, ktoré boli v dostupnej literatúre považované za najpravdepodobnejšie z hľadiska potenciálnej viktimizácie. Respondenti mali pri každom delikte možnosť výberu zo štyroch odpovedí (graf 13), na základe ktorých možno konštatovať, že Prešovčania sa cítia byť najviac ohrození obťažovaním ľuďmi pod vplyvom alkoholu (*určite áno* a *skôr áno* spolu 94,1 % všetkých respondentov).

Graf 13: Percepcia miery pravdepodobnosti, že sa opýtaným prihodí v Prešove niektorý z uvedených trestných činov a priestupkov

Aj pri hodnotení ostatných správnych deliktov uvádzame percentuálne vyhodnotenie, ktoré je reprezentované súhrnným vyhodnotením všetkých možností odpovedí, teda odpovedí „*určite áno* a *skôr áno*“, resp. „*skôr nie* a *určite nie*“ (graf 23). Podľa odpovedí respondentov sa v Prešove môžeme vo väčšej miere stretnúť aj s rôznymi prejavmi vandalizmu (93,7 % – graffiti, ničenie smetných košov a pod.), ako aj s rušením nočného pokoja po 22. hodine – 92,3 %. Zo závažnejších trestných činov najväčšiu mieru pravdepodobnosti uviedli opýtaní pri úmyselnom poškodení osobného majetku

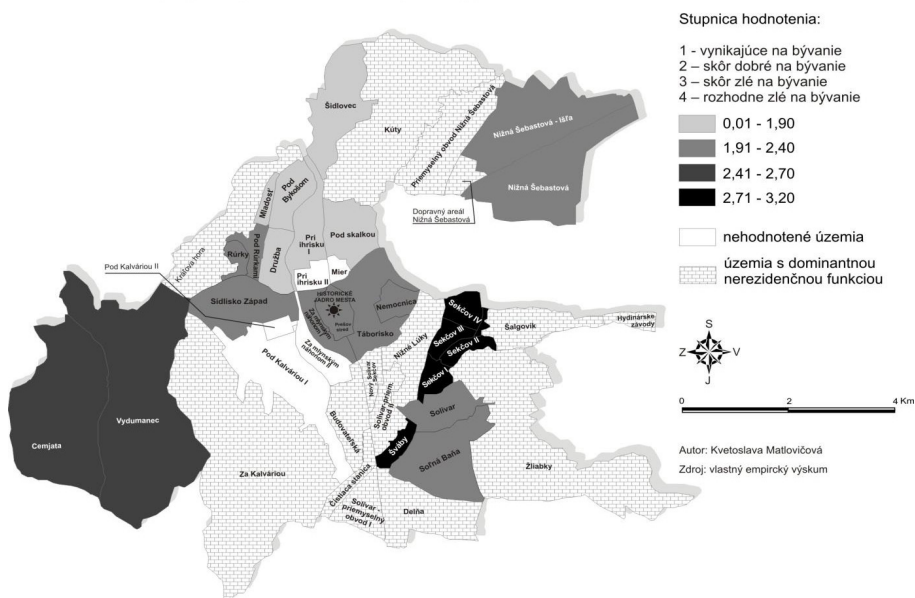

(73,2 %). Aj na základe tohto výsledku možno konštatovať, že obyvatelia Prešova sú pri hodnotení miery pravdepodobnosti pri závažnejších trestných činoch opatrnejší. Pri týchto trestných činoch neprevládajú odpovede určite áno, ale častejšie sa vyskytuje odpoveď „skôr áno“. Pozitívne vnímame trend hodnotenia miery pravdepodobnosti pri obzvlášť závažných trestných činoch. Tie sa v našom výskume umiestnili na posledných priečkach. Najnižšiu mieru pravdepodobnosti majú podľa respondentov trestné činy vraždy (93 % – odpovede „určite nie a skôr nie“) a znásilnenia (81 %).

Na záver môžeme konštatovať, že zistené výsledky majú potenciál ich následného využitia v praxi mestskej samosprávy, ale aj v podnikateľskej sfére a realitnom trhu. V tejto súvislosti môžeme poukázať na vzťah medzi priestorovou diferenciáciou kriminality v jej objektívnej i subjektívnej dimenzii a priestorovou diferenciáciou kvality prostredia v meste Prešov (mapa 9) z pohľadu rezidenčných preferencií.

Mapa 9: Preferenčná mapa percepcie intraurbánnej kvality prostredia v meste Prešov (2007)

Preferenčná mapa percepcie intraurbánnej kvality prostredia v meste Prešov

ZÁVER

V príspevku sme sa snažili poukázať na význam skúmania subjektívnej dimenzie (percepce) kriminality v podmienkach mesta Prešov. Naše empirické zisťovanie identifikovalo diskrepanciu medzi objektívnou (reálnym stavom vývoja kriminality) a subjektívnym vnímaním vývojových tendencií kriminality u respondentov. Bližšia analýza odhalila diferencovanú mieru senzitivity respondentov podľa ich socio-de-

mografických charakteristík a kategórií kriminality. Z pohľadu socio-demografických atribútov najcitlivejšie vnímajú existujúcu mieru ohrozenia starší respondenti s nižšou mierou vzdelania a oslovené ženy. Na mieru vnímaného rizika má podľa našich zistení vplyv aj priama skúsenosť so trestným činom. Podľa názorov respondentov je najväčším problémom vandalizmus (znečisťovanie verejných priestranstiev, grafity, popíjanie na uliciach a hlučné i nevhodné správanie najmä mladých ľudí). Medzi najčastejšie uvádzanými vhodnými riešeniami bolo uvádzané rozširovanie kamerového systému a posilňovanie množstva hliadok mestskej, resp. štátnej polície v uliciach mesta. Toto potvrdzuje aj fakt, že za najbezpečnejšiu časť mesta označili respondenti práve centrum mesta, ktoré má najvyššiu mieru pokrytia kamerovým systémom. V tejto súvislosti môžeme poukázať na vzťah medzi priestorovou diferenciáciou kriminality v jej objektívnej i subjektívnej dimenzii a priestorovou diferenciáciou kvality prostredia v meste Prešov (mapa 9) z pohľadu rezidenčných preferencií.

LITERATÚRA:

- ČUKA, P., GREGOROVÁ, B. (2007): Zastosowanie mapy mentalnej do badania percepcji. Studium porównawcze na przykładzie studentów polskich i słowackich. In: Turystyka i hotelarstwo, Łódź : Wydawnictwo WSTH, č.12, 2007, str. 113 – 131. ISSN 1644-8871
- DALE, L. (2012): Najviac vražd sa stalo v najmenšom okrese Bratislavy, [online] Citované 8.3.2012, dostupné na internete: <http://tvnoviny.sk/sekcia/spravy/krimi-a-nehody/najviac-vrazd-sa-stalo-v-najmensom-okrese-bratislavy.html>
- ESPAD (2009): Zhrnutie – správa ESPAD za rok 2007, [online], Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenských, 2009, citované 3.8.2012, dostupné na internete: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/espada>, ISBN 978-92-9168-371-0.
- CHAN A.K.P. – CHAN V.M.S.: Public Perception of Crime and Attitudes toward Police: Examining the Effects of Media News, Discovery – SS Student E-Journal, Vol. 1, s. 215 – 237.
- MATLOVIČOVÁ, K. (2008): Marketing miesta v regionálnom rozvoji: teoretická báza a empirická aplikácia. Dizertačná práca. Prešovská univerzita v Prešove, Katedra geografie a regionálneho rozvoja, FHPV, Prešov, 346 s.
- MATLOVIČOVÁ K., MATLOVIČ R., NÉMETHYOVÁ B. (2009): Perception of the potential of Prešov for recreation and leisure-time activities by its inhabitants, In Aktywnosc turystycznorekreacyjna w obiektach dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, pod redakcją J. Ruta i P. Ruta, Rzeszow 2009, ISBN 83-926640-5-5, chapter II, 170 – 179, dostupné aj [online] na: <http://www.unipo.sk/fakulta-humanitnych-prirodných-vied/geografia/pracovnici/matlovicova/pp>
- MATLOVIČOVÁ K. (2010): Percepcia bezpečnostného rizika v meste Prešov, Geografia Cassoviensis, ročník IV., 2 / 2010, ISSN 1337 – 6748, s. 987 – 106, dostupné aj [online] na: <http://www.unipo.sk/fakulta-humanitných-prirodných-vied/geografia/pracovnici/matlovicova/pp>

- MATLOVIČOVÁ K., (2011): Analýza percepcie urbánneho prostredia ako základ marketingovej stratégie orientovanej na rezidentov. Prípadová štúdia mesta Prešov, in Jžek J., Kaňka L. (eds.): Konkurenceschopnosť a udržateľný rozvoj malých miest a venkovských regiónů v České republice, Vydala Západočeská univerzita v Plzni, 2011, ISBN 978-80-261-0094-2, pp:169-196, dostupné aj [online] na: <http://www.unipo.sk/fakulta-humanitnych-prirodných-vied/geografia/pracovnici/matlovicova/pp>
- MICHÁLEK A. (2009): Priestorová diferenciácia kriminality, Geografický Časopis, Vol. 61, č. 2, s.: 89 – 110, ISSN: 1335-1257
- MICHÁLEK, A. (2008): Geografia kriminality, výskumné smery a koncepty. In Sociálne deviácie a kriminalita ako aktuálne spoločenské problémy. Bratislava: Iris, 2008. ISBN 978-80-89238-23-1, s. 43 – 53.
- MINISTERSTVO VNÚTRA SR. (2012): Okresné riaditeľstvo Policajného zboru SR, [online], 2011, citované 9.3.2012, dostupné na internete: http://www.minv.sk/?orpz_po
- MSP PREŠOV, (2012): Informatívna správa o činnosti Mestskej polície v Prešove za roky 2007, 2008, 2009, 2010.
- PFEIFFER CH. WINDZIO M., KLEIMANN M. (2005): Media Use and its Impacts on Crime Perception, Sentencing Attitudes and Crime Policy
- RADA VLÁDY SR (2010): Správa o plnení úloh vyplývajúcich zo Stratégie prevencie kriminality v Slovenskej republike na roky 2007 – 2010 v roku 2010 a o prioritách prevencie na rok 2011. [online]. Rada vlády SR, 2010. citované 9.3.2012, dostupné na internete: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-132240?prefixFile=m_
- ŠINKA, F. (2008): Prevencia kriminality na Slovensku. In: Spolu – časopis organizácie na pomoc obetiam násillia. [online]. 2008, roč. 4, č.3 citované 9.3.2012, s. 3 – 5. dostupné na internete: http://www.pomocobetiarn.sk/pdf/spolu_3-08_3-5.pdf, ISSN 1337-6675.
- REINER R. (2002): Media made criminality the representation of crime in the mass media, [online], citované 26.1.2012, dostupné na: <http://fds.oup.com/www.oup.co.uk/pdf/bt/maguire/ch12.pdf>
- SLOBODNÍKOVÁ, O. (2009): Názory miestneho obyvateľstva na rozvoj vidieckych obcí. Acta oeconomica No 26, Úloha územných samospráv v regionálnom rozvoji, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica, ISBN 978-80-8083-916-1, 2009.
- SNR (1990): Zákon č. 372/1990 Z.z. o priestupkoch, [online], Bratislava: Slovenská národná rada, 1990, citované 9.3.2012, dostupné na internete: <http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=10653&FileName=90-z372&Rocnik=1990>
- STASÍKOVÁ L. (2011): Relevantnosť výskumu strachu z kriminality v urbánnej geografii, Geografický Časopis, Vol. 63, č. 4, s.: 325 – 343, ISSN: 1335-1257

- TOMÁŠEK (2010): Úvod do kriminologie. Jak studovat zločin, Grada Publishing a.s., ISBN: 978-80-247-2982-4, 216 s.
- TOUŠEK, L. (2009): Analýza postoju veřejnosti ke kriminalitě v Plzni, Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologických a historických věd Fakulty filozof. Západočeské univerzity v Plzni, p. 31., dostupné na: <http://www.bezpecnemesto.eu/prevence-kriminality>, citované: 18.6.2010

Poznámka:

Príspevok vznikol v rámci riešenia vedeckého projektu VEGA č. 1/0325/12, Dynamika intraurbánných štruktúr na Slovensku v prvom decéniu 21. storočia (2012 – 2014). Vedúci projektu: prof. RNDr. R. Matlovič, PhD.

SUMMARY

PREŠOV CITY CRIME PERCEPTION

(DRAW A COMPARISON SITUATION IN 2007 AND 2011)

Ako ukázalo naše empirické zisťovanie takmer polovica oslovených respondentov má pocit, že miera kriminality v meste Prešov sa napriek v skutočnosti klesajúcemu trendu stále zvyšuje. Z pohľadu socio-demografických atribútov najcitlivejšie vnímajú existujúcu mieru ohrozenia starší respondenti s nižšou mierou vzdelania a oslovené ženy. Na mieru vnímaného rizika má podľa našich zistení vplyv aj priama skúsenosť so trestným činom. Podľa názorov respondentov je najväčším problémom problémov vandalizmus (znečisťovanie verejných priestranstiev, grafity, popíjanie na uliciach a hlučné i nevhodné správanie najmä mladých ľudí). Medzi najčastejšie uvádzanými vhodnými riešeniami bolo uvádzané rozširovanie kamerového systému a posilňovanie množstva hliadok mestskej, resp. štátnej polície v uliciach mesta. Toto potvrdzuje aj fakt, že za najbezpečnejšiu časť mesta označili respondenti práve centrum mesta, ktoré má najvyššiu mieru pokrytia kamerovým systémom.

Okrem evidentného využitia získaných výsledkov v miestnej plánovacej praxi sa ukazujú podobné prieskumy ako veľmi užitočné aj pre komerčné využite najmä pre obchodovanie na realitnom trhu. Reálna miera intraurbánnej distribúcie kriminality ako aj mapy percepcie kriminality, a tie možno ešte väčšími, priamo vplyvajú na cenovú mapu nehnuteľností. O značnej korelácii medzi mapami kriminality a posudzovaníu kvality bývania respondentmi svedčí aj naše zisťovanie, na základe ktorého sme zostavili preferenčnú mapu percepcie intraurbánnej kvality prostredia v meste Prešov (mapa 9). Na jej základe sa ukazuje za kvalitatívne najhodnotnejšie sú opýtanými posudzované časti: vilová štvrť Šidlovec, morfológicky zmiešané časti Pod Skalkou a Pri Ihrsku I a zo sídlisk Sídlisko III.

Recenzovali: Prof. RNDr. Robert Ištók, PhD.

Doc. RNDr. Peter Čuka, PhD.